

וּבְגִין דְּאֵת הַיִּית גּוּמַל חֶסֶד עִם שְׂכִינְתָּא, דְּכָל
 פְּקוּדֵין דִּילָךְ לְקַיִמָא, אִיזְהוּ חֶסֶד
 הַמִּתְחַסֵּד עִם קוּנּוֹ. יְהֵב לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּבְגִין
 דְּנִטְרַת פְּקוּדֵין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, וַהֲוֵה לָךְ לְאִתְנַבְרָא
 עַל יַצְרָךְ, לְמִקְשָׁר לִיה תַּחֲוֹת יָדְךָ, וְלֹא אֲשַׁתְּדַּלַּת
 בְּהַאי פְּקוּדָא, אֶלָּא לְקַשְׁרָא סְמַ"ל תַּחֲוֹת יָדָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבַת זִוְגִיָּה דְּאִיהִי שְׂפַחְתָּא
 בִּישָׂא, תַּחֲוֹת יַד גְּבִירְתָּא. לֹון וְלְכָל מְמַנָּן וְלְכָל
 מִשְׁרִיין דְּלַהוֹן. קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵב לָךְ, מִדַּת
 גְּבוּרָה דִּילִיָּה, לְמַהוּי בְּסִיעֲתָךְ דִּיתַחֲלַחֲלוֹן וַיִּדְחַלּוֹן
 מִינָךְ, סְמַ"ל וּבַת זִוְגִיָּה, וְכָל מְמַנָּן וּמִשְׁרִיין דְּלַהוֹן,
 וַיְהוֹן קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלַי תַּחֲוֹת יָדְךָ.

וּבְגִין דְּהִדְרַת בְּתִיּוּבְתָא, בְּאוֹת בְּרִית, נְחִית בִּינָה
 יַה"ו, לְאִתְחַבְרָא בְּצַדִּיק. בְּגִינָךְ, קְדֻשָּׁא

לשון הקודש

גְּבִירְתָּהּ, אוֹתָם וְאֵת כָּל הַמְּמַנִּים
 וְהַמְּחַנּוֹת שְׁלָהֶם - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נָתַן לָךְ אֵת מִדַּת גְּבוּרָתוֹ לְהִיּוֹת בְּעֶזְרְךָ
 שְׂיִתְחַלַּחֲלוֹ וַיִּפְתְּרוּ מִפְּךָ סְמַ"ל וּבַת
 זִוְגוֹ, וְכָל הַמְּמַנִּים וְהַמְּחַנּוֹת שְׁלָהֶם, וַיְהִיו
 קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלַי תַּחֲוֹת יָדְךָ.

וּמִשׁוּם שְׂחֻרְתָּ בְּתִיּוּבָה בְּאוֹת
 הַבְּרִית, יִרְדֶּה בִּינָה יַה"ו לְהִתְחַבֵּר
 בְּצַדִּיק. בְּשִׁבִילָךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן

וּמִשׁוּם שְׂאִתָּה הַיִּית גּוּמַל חֶסֶד עִם
 הַשְּׂכִינָה, שְׁכָל הַמְּצוּוֹת שְׁלָךְ לְקַיִם,
 אִיזְהוּ חֶסֶד? הַמִּתְחַסֵּד עִם קוּנּוֹ - נָתַן
 לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּמִשׁוּם שְׂשֻׁמְרַת מְצוּוֹת
 לֹא תַעֲשֶׂה, וְהִיָּה לָךְ לְהִתְנַבֵּר עַל יַצְרָךְ,
 לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ תַּחֲוֹת יָדְךָ, וְלֹא הֲשַׁתְּדַּלַּת
 בְּמַצְוֵה הוּא, אֶלָּא לְקַשֵּׁר אֵת סְמַ"ל
 תַּחֲוֹת יָדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבַת
 זִוְגוֹ, שְׂהִיא שְׂפַחָה רְעָה, תַּחֲוֹת יַד

בְּרִידָה הוּא יְהִיב לָךְ אוֹת בְּרִית צְדִיק דִּילִיָּהּ. וּבְגִין
דְּמַחְשָׁבָה טוֹבָה עֲבֹדָתָ בְּלֹא, חָכְמֵי נְחִית שְׂמָא
מִפְּרָשׁ (דְּמַרְדָּךְ) עֲלֵךְ, וּמִתְפָּן, (נ"א רְשׁוּמָא דְנְחִית) נְחִית עֲלֵךְ.

וּבְגִין דְּאַנְתָּ תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹמָא, בְּתַרִּין שְׂפִוּוֹן
דִּילָךְ בְּעֲלוּתָא, לְשִׁבְחָא לְמַרְדָּךְ, בְּאַדְנֵי
שְׂפִיתֵי תִּפְתָּח, בְּתַרִּין שְׂפִוּוֹן דִּילָךְ. בְּנִבְיָאִים
וּבְכַתּוּבִים. וּבְכָל מִינֵי זִמְרָא וְנִגּוּן בְּעֲלוּתָא. קְדָשָׁא
בְּרִידָה הוּא נְחִית לֹון בְּשְׂפִוּוֹן דִּילָךְ. כָּל שְׂפִוּוֹן דְּרִנָּא
דִּילָךְ, עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא, וּבִיָּה אֲשֶׁתִּדְּלֵת בְּכָל
יוֹמִין דִּילָךְ בְּקִשׁוּמָא, קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא יְהִיבֵיהּ לָךְ,
לְסִלְקָא לָךְ בֵּיָה, בְּתוֹרַת אֱמֶת, כְּלִילָא מִכָּל מִדּוֹת
וְאַתְוּוֹן. בְּשְׂמָא מִפְּרָשׁ, בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן.

דְּקִדְדָם דְּחִזְרָתָ בְּתוֹבָתָא (דף קט"ו ע"א) לָא הֵייתָ, אֱלָא
בְּאַיְלִנָא דְּטוֹב וְרַע, עֶבֶד וְנַעַר הָיָה שְׂמָךְ

לשון הקודש

בְּרִידָה הוּא הוֹרִיד אוֹתָם בְּשְׂפִיתִים שְׂלָךְ.
כָּל שְׂפִוּוֹן דְּרִנָּא שְׂלָךְ, עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִי,
וּבִיָּה אֲשֶׁתִּדְּלֵת בְּכָל יוֹמִין בְּאַמֶּת –
הַקְדוּשָׁא בְּרִידָה הוּא נְתִין אוֹתוֹ לָךְ לְהַעֲלוֹת
אוֹתָךְ בּוֹ, בְּתוֹרַת אֱמֶת, כְּלִילָא מִכָּל
הַמִּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, בְּשֵׁם הַמִּפְּרָשׁ
בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת.

שְׂמָךְ שְׂחִזְרָתָ בְּתוֹבָה לָא הֵייתָ אֱלָא
בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע. עֶבֶד וְנַעַר הָיָה שְׂמָךְ

לָךְ אוֹת בְּרִית צְדִיק שְׂלוֹ. וּמִשּׁוּם
שְׂבִיחַת־שְׂבָחָה טוֹבָה עֲשִׂיתָ אֶת הַכּל, כְּךָ
יִרְדֵּ שֵׁם הַמִּפְּרָשׁ (שֶׁל רַבּוּנָךְ) עֲלֵיךְ, וּמִשּׁוּם
(הַרְשָׁם שִׁירָד) יִרְדֵּ עֲלֵיךְ.

וּמִשּׁוּם שְׂאֵתָה תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם בְּשִׁיתֵי
הַשְּׂפִיתִים שְׂלָךְ בְּתַפְלָה, לְשִׁבְחָא אֶת
רַבּוּנָךְ בְּאַדְנֵי שְׂפִיתֵי תִּפְתָּח בְּשִׁיתֵי
הַשְּׂפִיתִים שְׂלָךְ, בְּנִבְיָאִים וּבְכַתּוּבִים,
וּבְכָל מִינֵי זִמְרָא וְנִגּוּן בְּתַפְלָה – הַקְדוּשָׁא

בְּקִדְמִיתָא, (שמות ב) וְהִנֵּה נֶעַר בּוֹכֶה, עֶבֶד נְאֻמָּן, הָדָא
 הוּא דְבִתְיָב, (במדבר יב) לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי
 נְאֻמָּן הוּא. וְהָהוּא רַע, שׁוֹתֵפֵא דְעֶבֶד, גָּרַם לָךְ
 לְמַחְטִי בְּסַלְע, בְּגִין דְּמִטְּהָ דְאַתְּמִסֵּר לָךְ, (נ"א בידך)
 הָהוּ דְאִילְנָא דְטוֹב וְרַע, מְטַטְרוֹן טוֹב. סְמָא"ל רַע.
 וּבְעֵן, דְּחִזְרַת בְּתִיּוֹבְתָא, וְאַתְּדַבְּקַת בְּאִילְנָא דְחַיִּי,
 הָא נִבְקַת מֵעֶבֶד, וְאַתְּהַדְרַת בְּן לְקוּדְשָׁא
 בְּרִידָה הוּא. וּמִטְּהָ דְאַתְּמִסֵּר בִּידְךָ, יְהֵא עֵין חַיִּים,
 ו', דְאִיהוּ בְּן י"ה, וְתִיעוּל (ד"א וְתִיעוּל) בְּתִשְׁעָה וְאַרְבַּעִין
 אֲנַפִּין דִּילָךְ בְּאִזְרֵייתָא, וְיִתְעַבֵּד מוּט. וְיִתְקַיֵּים בְּךָ,
 (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוּט לְצַדִּיק. תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין
 אֲנַפִּין, תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין אֲתוּון דְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל,
 וּבְרוּךְ שֵׁם, שִׁית תִּיבִין דִּיחֻדָּא עֲלָאָה, ו' עֲלָאָה
 תַּפְּאַרַת. שִׁית תִּיבִין תְּנִינִין, דְּבְרוּךְ שֵׁם, ו' תְּנִינָא
 צַדִּיק. מ"ט. בְּאַמְצַעִיתָא ו'. וְיִשְׁאַוְהוּ בְּמוּט בְּשָׁנִים.

 לשון הקודש

בן לקדוש-ברוך-הוא. והמטה שגמסר
 בידך יהיה עין החיים, ו', שהוא בן י"ה,
 ותכנס בארבעים ותשע הפנים שלך
 בתורה, ויעשה מוט, ויתקיים בך (תהלים נה)
 לא יתן לעולם מוט לצדיק. ארבעים
 ותשע פנים, ארבעים ותשע אותיות של
 שמע ישראל וברוך שם, שש תבות
 התבות של היחוד העליון, ו' עליונה

בתחלה, והנה נער בכה, עבד נאמן. והו
 שכתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל
 ביתי נאמן הוא. ואותו הרע, השתף של
 העבד, גרם לך לחטא בסלע, משום
 שהמטה שגמסר לך (בידך) היה של העין
 טוב ורע. מטטרוין טוב, סמא"ל רע.

ובשם שחזרת בתשובה ונדבקת בעין
 החיים, הרי יצאת מעבד, והפכת להיות

בְּלֹא וְאִ"ו בְּאִמְצָעִיתָא, אִיהוּ מ"ט. (נ"א בְּלֹא א' דְּאִמְצָעִיתָא דְר"ו) וְצַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע. וּמֵאֵן גָּרַם דָּא. א' אַחַד מִחֲמֻשִׁים. דְּחֲמֻשִׁין תְּרַעֵין אֲתִיְהִיבוּ לָךְ, חֶסֶר חַד, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאִירֵי מִתְּנִיתִין, חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בִּינָה נִמְסְרוּ לְמוֹשֶׁה, חוּץ מְאַחַד. וְהֵאֵי אִיהוּ א', דְּחֶסֶר מִחֲמֻשִׁין, וְאַשְׁתָּאֵר מ"ט, וְדָא גָרַם לָךְ צַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע. מְאִי רָשָׁע. דָּא סְמַא"ל.

וְהֵאֵי אִיהוּ מ"ט, מִן מִטָּה דִּילָךְ, דְּאַתְמַר בֵּיה (שמות
יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדֵי. (דְּמִטָּה אַחְרָא אֵית לָךְ) מִטָּה
 דִּילָךְ הוּא מִטָּה דְּמוֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא א', דְּאִיהִי בִּינָה,
 חוּזְרַת לָךְ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּמִתְנִיתִין, אֶלְף בִּינָה.
 דְּחֻזְרַת לָךְ בְּתִיּוּבְתָא, וְתִיעוּל בֵּין ו"ו, וְאַתְעָבִיד
 וְאִ"ו, לְקַיִים בְּךָ לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים
אַקְבָּצְךָ. (ירמיה ל"א) (ובתהנינים אובילים) מִתְּמָן וְאִילָךְ יִתְקַיִים

לשון הקודש

תְּפָאֶרֶת. שֵׁשׁ תְּבוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל בְּרוּךְ שָׁם, ו' שְׁנֵי צַדִּיק. מ"ט. בְּאִמְצָע ו' וַיִּשְׁאוּהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים.

וְזַחוּ מ"ט, מִהַמִּטָּה שְׁלָךְ, שְׁנַאֲמַר בּוּ

(שמות יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדֵי. הַמִּטָּה שְׁלָךְ הוּא הַמִּטָּה שֶׁל מוֹשֶׁה, וּמִשּׁוֹם זֶה א', שְׁהִיא בִּינָה, חוּזְרַת לָךְ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ בְּמִשְׁנָה, אֶלְף בִּינָה. שְׁהִיא חוּזְרַת לָךְ בְּתִשׁוּבָה וְתַכְנִס בֵּין ו"ו, וְתַעֲשֶׂה וְאִ"ו, לְקַיִם בְּךָ לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אַקְבָּצְךָ (ירמיה לא) (ובתהנינים אובילים).

בְּלֹא וְאִ"ו בְּאִמְצָע, הוּא מ"ט. (בְּלֹא א' הַאִמְצָעִית שֶׁל ר"ו) וְצַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע, וּמִי גָרַע אֶת זֶה? א'. אַחַד מִחֲמֻשִׁים, שְׁחֲמֻשִׁים שְׁעָרִים נִתְּנוּ לָךְ חֶסֶר אַחַד, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בִּינָה נִמְסְרוּ לְמוֹשֶׁה חוּץ מְאַחַד. וְזַחוּ א' שְׁחֶסֶר מִחֲמֻשִׁים, וּנְשַׂאֲרוּ מ"ט,

בְּךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק.

בְּהַהוּא זְמַנָּא, יִתְקַיְימוּ בְּךָ תִּרְיִן פְּקוּדֵינָּן. (דברים
כב) **הָקָם תְּקִים עִמּוֹ. תִּנְיֵנָּא,** (שמות כג) **עֲזוּב**
תַּעֲזוּב עִמּוֹ. הָקָם עִם ו' עֲלָאָה, מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן.
תְּקִים עִם ו' תִּנְיֵנָּא. עִמּוֹ, דָּא בְּנֵן עַמְרָם, דְּסְלִיקַת
לְבִינָה דְאִיהִי א'.

וּלְמֵאן הָקָם תְּקִים. לְאֵת ה'. דְּנִפְלַת בְּאַלְפֵי
חַמְשָׁאָה, בְּתַר תִּרְיִן וְשַׁבְּעִין, כְּמִנְיֵן עֲזוּ"ב
תַּעֲזוּב עִמּוֹ. עֲזוּב: ע"ב ז"ו. וְדָא תִּרְיִן וְשַׁבְּעִין
שְׁמֵהוּ, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. דָּא וָא"ו מִן וְה"ו, תַּמְּן עֲזָר,
וְלֹא קִימָה, וְהֵאֵי אִיהוּ עֲזוּב תַּעֲזוּב, תַּמְּן (דברים יא)
בְּעַת"ו יוֹרָה וּמְלָקוּשׁ וְאַסְפַּת דְּנִגְנָד וְתִירְשָׁד
וַיִּצְהָרָד, דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל. לְקַט שְׁכַחָה וּפְאָה, (ויקרא יט)
לְעֵנִי וּלְגַר תַּעֲזוּב אוֹתָם.

לשון הקודש

שְׁנִפְלָה בְּאַלְפֵי הַחֲמִישִׁי אַחַר ע"ב, כְּמִנְיֵן
 עֲזוּ"ב תַּעֲזוּב עִמּוֹ. עֲזוּב – ע"ב ז"ו. וְהָ
 שַׁבְּעִים וְשָׁנִים שְׁמוֹת, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. זֶה
 וָא"ו מִן וְה"ו, שֵׁם עֲזָר, וְלֹא קִימָה, וְהָ
 עֲזוּב תַּעֲזוּב, שֵׁם (שם יא) בְּעַתּוֹ יוֹרָה
 וּמְלָקוּשׁ וְאַסְפַּת דְּנִגְנָד וְתִירְשָׁד וַיִּצְהָרָד,
 שֵׁהִם יִשְׂרָאֵל. לְקַט שְׁכַחָה וּפְאָה, (ויקרא יט)
 לְעֵנִי וּלְגַר תַּעֲזוּב אוֹתָם.

מִשֵּׁם וְאֵילָף יִתְקַיְימוּ בְּךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם
 מוֹט לְצַדִּיק.
בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיְימוּ בְּךָ שְׁתֵּי מִצְוֹת:
 אַחַת – (דברים כב) הָקָם תְּקִים עִמּוֹ. שְׁנֵיהּ
 – עֲזוּב תַּעֲזוּב עִמּוֹ. הָקָם עִם ו' עֲלִינָה,
 מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם ו' שְׁנֵיהּ. עִמּוֹ –
 זֶה בְּנֵן עַמְרָם, שְׁעֻלִית לְבִינָה שְׁהִיא א'.
וְאֵת מִי הָקָם תְּקִים? אֵת אוֹת ה',

הָכָא אוליפנא פקודא תליתאה. וצריך לאחזרא
עליהו, דהא מפטרא צדיק, עני, עזוב
תעזוב, צדיק. עמו, דא בן עמרם. והאי איהו לעני
ולגר תעזוב אותם. גר אנת בגוונא דאתמר בך
פקדמיתא עם עני, (שמות יח) גר הייתי בארץ נבריה.

אבל הקמה בדרגא דילך, הקם ו' תתאה. תקים
עמו: עם בן עמרם, בדרגא עלאה דילך,
תפארת. במ"ה דילך, שמא מפרש בשלימו. פתר
ק' ק' דהקם תקים, (ובגין דא הקם תקים) אשתאר תים.
מאי קא אחזי. (בראשית כה) יעקב איש תם. עמו: עם
בן עמרם, יוקים. הקם: צדיק. תקים: תם.

פקודא פתר דא לפדות עבד עברי ואמה
העבריה, ליעד אמה העבריה, לדון
בקנין עבד עברי, העניק תעניק לו. הדא הוא

לשון הקודש

בדרגה עליונה שלך, תפארת. במ"ה
 שלך השם המפרש בשלמות. אחר ק' ק'
 של הקם תקים (ומשום כך הקם תקים) נשא
 תים. מה זה מראה? (בראשית כה) יעקב איש
 תם. עמו - עם בן עמרם יקים. הקם -
 צדיק. תקים - תם.

מצוה אחר זו לפדות עבד עברי ואמה
 העבריה, ליעד אמה העבריה לדון

כאן למדנו מצוה שלישית. וצריך לחזר
 עליהם, שהרי מצד הצדיק, עני - עזוב
 תעזוב, צדיק. עמו - זה בן עמרם. וזהו
 לעני ולגר תעזוב אתם. גר אתה כמו
 שנאמר בך בתחלה עם עני, (שמות יח) גר
 הייתי בארץ נבריה.

אבל הקמה בדרגה שלך, הקם - ו'
 תחתונה. תקים עמו - עם בן עמרם,

דְּכַתִּיב, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מָאֵי
 שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. וּמָאֵי קִנְיָן דִּילִיָּהּ. אֶלְא בְּסַתְרֵי
 תּוֹרָה, מְטַטְרוּן עֶבֶד יִי, כְּלִיל שִׂית סְטְרוּן, כְּחוּשְׁבֹן
 שִׂית אַתְּוֹן דִּילִיָּהּ, שִׂית סְדְרֵי מְשָׁנָה. וּבְחֹן אִית
 לִיָּה לְבַר נָשׁ לְמַפְלַח לְמֵאֲרִיָּה, לְמַהוּי לִיָּה עֶבֶד,
 (ס"א מְמַר) לְמַעְבַּד קִנְיָן כְּסָפוֹ, דְּכֶסֶף יְמִינָא, דְּאַבְרָהָם
 חֶסֶד דִּרְגָא דִּילִיָּהּ, אֲזַרְיִיתָא מִתְּמֹן אַתְיָהִיבַת.

וּמָאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בָּהּ, בְּגִין לְזַכָּאָה (כָּה) לְעֶלְמָא
 דְּאִתִּי, אֶקְרִי קִנְיָן. כְּסָפוֹ: עֶלְמָא דְּכֶסֶף־כָּא.
 קִנְיָן: עַל שֵׁם (כְּרַאשִׁית יֵד) אֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ.
 (מְשַׁלֵּי ד) קִנְיָה חֲכֻמָּה קִנְיָה בִינָה. קִנְיָה לוֹ דְּבְרֵי תּוֹרָה.
 רַבּוּ בְּתַר דְּקִנְיָה לוֹ, גְּאֻלָּה תְּהִיָּה לוֹ. אִית דְּאִיהוּ
 קִנְיָן (לִיָּה) לְעוֹלָם, וְאִית דְּאִיהוּ קִנְיָן לִיָּה שִׂית שָׁנִין.
 מָאֵן דְּאִיהוּ קִנְיָן לִיָּה לְעוֹלָם, כְּתִיב בֵּיהּ, וְרָצַע

לשון הקודש

התורה נתנה משם.

ומי שמשתדל בה כדי לזכות לעולם
 הבא, נקרא קנין. כספו - עולם הכסוף.
 קנין - על שם (בראשית יד) אל עליון קנה
 שמים וארץ. קנה חכמה קנה בינה. קנה
 לו דברי תורה. רבו אחר שקנה לו,
 גאולה תהיה לו. יש שהוא קנין (לו)
 לעולם, ויש שהוא קנין לו שש שנים. מי
 שהוא קנין לו לעולם, כתוב בו ורצע

בקנין עבד עברי, העניק תעניק לו. והו
 שכתוב כי תקנה עבד עברי שש שנים
 יעבד. מהן שש שנים יעבד, ומהו קנינו?
 אלא בסתרי תורה, מטטרו"ן עבד ה'
 כולל ששה צדדים כחשבון שש
 אותיותיו, ששה סדרי משנה. ובהן יש
 לאדם לעבד לרבונו להיות לו עבד
 (ממקרה), לעשות קנין כספו של כסף ימין,
 שאברהם חסד הוא הדרגה שלו,

אֲדַנְיוּ אֶת אֲזִנּוֹ בַּמְרִצֵּעַ וְעַבְדּוֹ לְעוֹלָם. לִית עוֹלָם,
 אֵלָא עוֹלָמוֹ (דף קט"ו ע"ב) שֶׁל יוֹבֵל, דְּאֵינּוֹן חֲמִשִּׁין. וְדָא
 קְרִיאַת שְׁמַע, דְּתַמָּן כ"ה כ"ה אֲתוּוֹן, עֲרַבִּית
 וְשַׁחֲרִית. חֲמִשִּׁין תְּרַעִין דְּבִינָה.

בְּתַר דְּמִיחַד בְּהוֹן פֶּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא,
 דְּאִיהוּ עֶבֶד דִּילִיהּ, בְּעוֹל תְּפֻלִּין עַל רִישִׁיהּ.
 וְאִזְן דִּילִיהּ רְצִיעָא פְּתִיחָא לְמִשְׁמַע קְרִיאַת שְׁמַע,
 דְּשְׁמַע, בְּכָל לְשׁוֹן שְׂאֵתָהּ שׁוֹמַע, דְּהֵיִינוּ מִשְׁמַעוֹת.

דְּמֵאן דְּפֻדְיוֹן דִּילִיהּ תְּלוּיָהּ בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִיהוּ
 רָזָא דְּחֲמִשִּׁין, לִית לִיהּ פְּדִיוֹן עַל יַד אַחֲרָא
 בְּגִלְגּוּלָא, דְּמְרוּצֵעַ הוּא לְמֵאֲרִיָּה, הָכָא לָא אֲתַמַּר
 (ויקרא כה) או דודו או בן דודו יגאלנו. דְּבַצְלוֹתָא דְּבַר
 נָשׁ, אִיהוּ כְּעֶבֶד, דְּאֲתַמַּר בֵּיהּ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד.
 וְאִין עֲבוּדָה, אֵלָא תְּפֻלָּה. שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד: ג'

לשון הקודש

קְרִיאַת שְׁמַע, הָרִי שְׁמַע - בְּכָל לְשׁוֹן
 שְׂאֵתָהּ שׁוֹמַע, שְׁהֵינוּ מִשְׁמַעוֹת.
 שְׁמִי שְׁפֻדְיוֹנוֹ תְּלוּי בְּקְרִיאַת שְׁמַע,
 שֶׁהוּא סוּד שֶׁל חֲמִשִּׁים, אִין לוֹ פְּדִיוֹן עַל
 יַד אַחַר בְּגִלְגּוּל, שְׂרַצוּעַ הוּא לְרַבּוֹנוּ.
 כָּאִין לָא נֶאֱמַר או דודו או בן דודו
 יגאלנו. שְׂפֻתְפֻלַּת הָאָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד
 שְׁנֶאֱמַר בוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וְאִין עֲבוּדָה

אֲדַנְיוּ אֶת אֲזִנּוֹ בַּמְרִצֵּעַ וְעַבְדּוֹ לְעוֹלָם. אִין
 עוֹלָם אֵלָא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שְׁהֵם
 חֲמִשִּׁים. וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שְׁשֵׁם כ"ה כ"ה
 אוֹתִיּוֹת, עֲרַבִּית וְשַׁחֲרִית. חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי
 בִּינָה.

אַחַר שְׁמִיחַד בְּהֵם הָאָדָם אֶת הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלוֹ, בְּעַל תְּפֻלִּין
 עַל רֵאשׁוֹ, וְאִזְנֵי נְרַצְעָה וּפְתוּחָה לְשְׁמַע

ראשונות, וג' אחרונות השליח צבור אפיק ליה
 לבר נש ידי חובתו, למאן דלא ידע לצלחה בהו
 דצדיק חי עלמא, אתקרי בהו, על שמייה. בעזו,
 צדיק, גואל, קרוב, ונאמן. (נ"א ותפן).

קרוב יי' לכל קוראיו. (תהלים קמה) וטב ליה לבר נש,
 (משלי כז) שכן קרוב מאח רחוק, דהיינו
 עמודא האמצעיתא, דאיהו בן יה, דאסתלק לעילא
 דאיהו בינה, דעולם דא, עולמו של יובל, דאיהו
 חמשין אתון דיהודא. דבעלמא דין, יכול בר נש,
 למתוי ליה פדיון בצדיק, ו' שנין דכליל תלת
 קדמאין, ותלת בתראין דצלותא. ו' זעירא, אינון
 (נ"א איהו) שית שנין יעבוד.

אבל בעלמא דאתי, דאיהו עולמו של יובל,
 דתפן נ' אתון דקריאת שמע, לית שליח

לשון הקודש

האמצעי, שהוא בן יה, שהתעלה
 למעלה שהוא לבינה, שעולם זה הוא
 עולמו של יובל, שהוא חמשים אותיות
 היחוד. שבעולם הזה יכול אדם להיות
 לו פדיון בצדיק ו' שנים שכולל שלש
 ראשונות, ושלש אחרונות של התפלה.

ו' קטנה הוא שש שנים יעבד.
אבל בעולם הפא, שהוא עולמו של

אלא תפלה. שש שנים יעבד - ג'
 ראשונות וג' אחרונות של שליח צבור
 מוציא את האדם ידי חובתו למי שלא
 יודע להתפלל בהם, שצדיק חי העולם
 נקרא בהם על שמו. בעזו, צדיק, גואל,
 קרוב ונאמן. (ושם)

קרוב הי' לכל קוראיו. וטוב לו לאדם
 שכן קרוב מאח רחוק, שהיינו עמוד

צבור אפיק ליה מתובה. בגין דלית ליה פדיון על ידי אחרים. ובגין דא שמע, בכל לשון שאתה שומע. ובגין דא קא רמיז, אם אין אני לי מי לי. מ"י: ודאי עולמו של יובל.

מִיָּד דְּשָׁמְעוּ מַלְיָן אֱלִיָּן, מָאֲרִי מְתִיבְתָּאן דִּהוּוּ
נַחְתִּי עִם בּוֹצִינָא קִדְיִשָּׁא, פְּתַחוּ וְאֶמְרוּ,
רַעֲיָא מְהִימְנָא, פִּי שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה וְתַתָּאָה,
דְּבַתְרוּוֹיִיהוּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פֶּה אֵל פֶּה מַלְיָל
עַמְדָּ בְּקִרְיַאת שְׁמַע, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ, (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת
אֵל בְּגִרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. דִּהָא וְדָאִי, י'
רִישָׁא דְחֶרְבָּא, דְּאֶסְחָר שְׂפָה דִּילָךְ. ו', לִישָׁנָא
דְחֶרְבָּא דִּילָךְ. ה', ה', תִּרְיִן פִּיפְיוֹת, בְּתִרְיִן שְׂפֹנוֹן
דִּילָךְ. וְהָא וְדָאִי, שְׁמָא דְמַרְךָ, מְמַלֵּל בְּפוֹמְךָ. יו"ד
ה"א וְא"ו ה"א, אִיהוּ בְּמַחְשְׁבְתָךְ דְּאֶפִּיק אֱלִיָּן
חֲמִשִּׁין מְפוֹמְךָ.

לשון הקודש

הישיבות שהיו יורדים עם הפגורה הקדושה, פתחו ואמרו, רועה הנאמן, פי השכינה העליונה והתחתונה, שבשתייהן הקדוש ברוך הוא דבר עמך פה אל פה בקריאת שמע, שנאמר בו (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בְּגִרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. שהרי ודאי י' ראש החרב שסובבת את השפה שלך. ו' לשון החרב שלך. ה' ה'

יובל, ששם חמשים אותיות של קריאת שמע, אין שלית צבור מוציא אותו ידי חובתו, משום שאין לו פדיון על ידי אחרים, ומשום כך שמע, בכל לשון שאתה שומע. ומשום כך רמזו, אם אין אני לי מי לי. מ"י - ודאי עולמו של יובל.

מִיָּד שְׁשָׁמְעוּ דְּבָרִים הִלְלוּ רֵאשִׁי

בַּיָּדַי, בְּגִין מַלְיֵן אֵלַיִן, אֵלְיָהוּ אֶתְעַבְב לְעִילָא,
 דְּתַפִּים אִיהוּ. דְּלֹא נְחִית לְגַבְדָּךְ, דְּהָא
 בְּכַמְהָ עֲתָרָא הָוָה נְחִית לְגַבְדָּךְ. וְאִיהוּ תַפִּים לְעִילָא,
 דְּלֹא נְחִית לְגַבְדָּךְ. בְּגִין דְּעֲנִיּוּתָא דִּילְךָ, אִיהוּ פְּרוּקָא
 לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא מָשִׁיחַ אָמַר, עַד דְּיִיְתִי עֲנִי,
 וְהֵאֵי אִיהוּ דְכֹתִיב, (ישעיה נג) וּבְחִבְרוּתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לֹזֵן, אִי הָכֵי נַעְבְּד לִיָּה הַתָּרָה, וְיִהֵא נְחִית
 לְגַבְאֵי, דְּחָשִׁיב הוּא גַבְאֵי, מְכָל מְמוּנָא
 דְּעֵלְמָא. וְהָא אָנָּא מְחִיל וְשָׂרִי לִיָּה, וּמְתִיר לִיָּה
 אוּמָאָה. וְאַתּוֹן אוֹף הָכֵי שָׂרוּ לִיָּה וְאִי צָרִיךְ הַתָּרָה
 יִתִיר, נְשַׁתְּדַל בְּהַתָּרְתִּיָּה, דִּיִּהֵא נְחִית גַבְאֵי.

אָמַר לִיָּה בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, שְׁבוּעַת יְיָ, אִיָּהּ
 שְׁכִינְתָּא, בַּת יְחִידָה. וְלֹא לְמַנְנָא תַקִּינוּ

לשון הקודש

שְׁכִיבָא עֲנִי, וְוָהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה נג)
 וּבְחִבְרוּתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לְהֵם, אִם פְּדָךְ, נַעֲשֶׂה לּוֹ הַתָּרָה
 וְנִרְד אֵלַי, שְׁחָשׁוּב הוּא לִי מְכָל מְמוֹן
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְהִרְיֵנִי מוֹחֵל וּמְשַׁחֲרַר אוֹתוֹ
 וּמְתִיר לּוֹ אֶת הַשְּׁבוּעָה, וְאַף אַתְּם
 הַתִּירוּ לּוֹ. וְאִם צָרִיךְ הַתָּרָה יוֹתֵר,
 נְשַׁתְּדַל בְּהַתָּרְתּוֹ, כְּדִי שִׁירְד אֵלַי.

אָמַר לּוֹ הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁבוּעַת ה',
 הִיא שְׁכִינָה, בַּת יְחִידָה. וְלֹא לְחַנְּם תַקִּינוּ

שְׁתֵּי פִסְיוֹת, בְּשִׁתֵּי שְׁפִתוֹתֶיךָ. וְהִרֵי
 וְדַאֵי שֵׁם רַבּוּנְךָ מְדַבֵּר בְּפִיךָ. יו"ד ה"א
 וְאִי ה"א הוּא בְּמַחְשַׁבְתְּךָ שְׁמוּעִיא אֶת
 הַחֲמֻשִׁים הִלְלוּ מִפִּיךָ.

בַּיָּדַי מִשּׁוּם הַדְּבָרִים הִלְלוּ אֵלְיָהוּ
 הַתְּעַבְב לְמַעְלָה, שְׁהוּא תַפּוּס, שְׁלֹא
 יוֹרֵד אֵלֶיךָ, שְׁהִרֵי בְּכַמְהָ עֶשְׂרֵה הָיָה יוֹרֵד
 אֵלֶיךָ, וְהוּא תַפּוּס לְמַעְלָה, שְׁלֹא יוֹרֵד
 אֵלֶיךָ. מִשּׁוּם שְׁהָעֲנִי שְׁלָךְ הוּא גְּאֻלָּה
 לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כְּךָ אָמַר מָשִׁיחַ, עַד

תִּלְתַּת בְּנֵי נֶשָׂא, לְמַפְטָר לִיָּהּ. אֵלֶּא, ש' דְּשִׁבְתָּ, תִּלְתַּת
עַנְפֵי אֲבָהֶן, בַּת יְחִידָהּ. שְׁבוּעָה. דְּאַשְׁתַּתְּפָת (ס"א בָּהּ
בוּרְסָיָא וּדְאִי) בְּהוּ.

בוּדְאִי, שְׁבוּעָה לָּא חָלָה אֵלֶּא עַל דְּדָבָר שְׂיִישׁ בּוּ
מִמָּשׁ. נִדְרָ חַל, אֲפִילוּ עַל דְּדָבָר שְׂאִין בּוּ
מִמָּשׁ. וְהָא אִוְקְמוּהָ בְּמַתְנִיתִין. וְלֹא עוּד, אֵלֶּא
יִתִיר אָמְרוּ, נְדָרִים עַל גְּבִי שְׁבוּעוֹת עוֹלִין, וְכָל
הַנְּשָׁבַע בְּאֵלוּ נִשְׁבַּע בְּמַלְךְ עֲצָמוּ. וְכָל הַנּוֹדֵר,
בְּאֵילוּ נוֹדֵר בְּחֵי הַמְּלָךְ.

אָמַר לוֹן רַעֲיָא מְהִימְנָא, מְאִרִי דְמַתִּיבְתָאן,
יְדַעְנָא בְּכוּ, דְאַתּוֹן יְדַעִין, אֲבָל תְּהוּא
דְּמַתְּדֵשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יְחִידֵשׁ לוֹן
חֲדוּשִׁין, דְּהָא וּדְאִי אָמַר קַהֲלָת, (קַהֲלָת א) אִין כָּל
חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, אֲבָל לְמַעְלָה מִן הַשָּׁמֶשׁ, יֵשׁ

לשון הקודש

גְּבִי שְׁבוּעוֹת עוֹלִים, וְכָל הַנְּשָׁבַע בְּאֵלוּ
נִשְׁבַּע בְּמַלְךְ עֲצָמוּ, וְכָל הַנּוֹדֵר בְּאֵלוּ
נוֹדֵר בְּחֵי הַמְּלָךְ.

אָמַר לְהֵם רוּעָה הַנְּאָמֵן, רֵאשִׁי יְשִׁיבוֹת,
יְדַעְתִּי בְּכֶם שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים, אֲבָל אוֹתוּ
שְׂמַחְדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
יְחִידֵשׁ לְכֶם חֲדוּשִׁים, שְׁחֲרֵי וּדְאִי קַהֲלָת
אָמַר, (קַהֲלָת א) אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי אָדָם לְפָטֵר אוֹתוּ, אֵלֶּא ש'
שֶׁל שִׁבְתָּ, שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאֲבוֹת, בַּת
יְחִידָהּ, שְׁבוּעָה שְׁהַשְׁתַּתְּפָה (בָּהּ כִּסָּא וּדְאִי)
בְּהֵם.

בוּדְאִי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֵלֶּא עַל דְּדָבָר
שְׂיִישׁ בּוּ מִמָּשׁ. נִדְרָ חַל אֲפִילוּ עַל דְּדָבָר
שְׂאִין בּוּ מִמָּשׁ, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ בְּמַשְׁנָה.
וְלֹא עוּד, אֵלֶּא יוֹתֵר אָמְרוּ, נְדָרִים עַל

לו. ובסתרי תורה אנא בעינא למימר, (תהלים פד)
 שמש ומגן יי' אלהים צבאות, בעלמא דיליה, ולא
 בעלמא דהדיוט, אף על גב דזה לעומת זה עשה
 האלהים, מנו השוכא, נפיק נהורא.

ובנדאי עלמא דאתי, בינה, איהי למעלה
 מהשמש, דאיהו עמודא דאמצעיתא.
 נדרים מתמן, על גבי שבועה עולים, וחלין על
 דבר שאין בו ממש, בגין דשבועה איהו עלמא דין,
 דלית ליה קיומא, אלא על יסוד, הדא הוא דכתיב,
 (משלי י) וצדיק יסוד עולם. (דף קט"ו ע"א).

וביה אומאה, דכתיב, (רות א) חי יי' שכבי עד
 הבקר. דשכינתא תתאה, כותל מערבי,
 דיורא דיליה. על שם דאיהו תל שתכל פונים בו.
 כ"ו ת"ל, יהו"ה כ"ו, ונדאי שכינתא, איהו תל דיליה.

לשון הקודש

דבר שאין בו ממש, משום שהשבועה
 הוא העולם הזה, שאין לו קיום אלא על
 יסוד. זהו שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד
 עולם.

ובו שבועה, שכתוב חי ה' שכבי עד
 הבקר. ששכינה תחתונה, כותל מערבי
 הוא הדיוור שלה, על שם שהוא תל
 שתכל פונים בו. כ"ו ת"ל, ידו"ד כ"ו,
 ונדאי שכינה היא תל שלו, על שם (שי

אבל למעלה מן השמש יש לו. ובסתרי
 תורה אני רוצה לומר, (תהלים סד) שמש
 ומגן ה' אלהים צבאות, בעולם שלו,
 ולא בעולם של הדיוט. אף על גב שזה
 לעמת זה עשה האלהים, מתוך החשכה
 יוצא האור.

ובנדאי בעולם הבא, בינה היא למעלה
 מהשמש, שהוא עמוד האמצעי. משם
 עולים נדרים על גבי שבועה וחסלים על

עַל שֵׁם, (שיר השירים ה) קְנֻצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחֹרוֹת כְּעוֹרֵב
 וְאוֹקְמוּהָ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלְי תִּלְיִם שֶׁל הַלְכוֹת.
 (קו"ז) ד' מִן אֶחָד, תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהֵאֵי קוֹץ,
 הוּא אֶחָד בֵּין א"ח, וּבֵין ד', הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברי
 הימים א כט) כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ, וְתִרְגַּם יְהוֹנָתָן,
 דְּאֶחָד בְּשָׁמַיָא וּבְאָרְעָא.

וְעָלִיָּה אוֹקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין בְּחֻגֵינָה, עַל מַה
 הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל עַמּוּד אֶחָד שְׁשָׁמוּ
 צְדִיק, שְׁנַאֲמַר וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. וּבְנֵדְאֵי אִיהוּ
 בְּרִית דְּשִׁבּוּעָה, דְּעָלִיָּה קִיּוּמִין א"ח ד', דְּאֵינּוֹן
 שְׁמַיָא וְאָרְעָא, דְּכְּתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי
 יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. א"ח
 שְׁמַיִם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע
 הַשָּׁמַיִם. ד', הָאָרֶץ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ס)
 וְהָאָרֶץ הָדוּם רַגְלֵי.

לשון הקודש

צְדִיק, שְׁנַאֲמַר וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. וּבְנֵדְאֵי
 הוּא בְּרִית שֶׁל שִׁבּוּעָה שְׁעָלָיו עוֹמְדִים
 א"ח ד', שֶׁהֵם שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁפָתוֹב (ירמיה
 לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. א"ח שְׁמַיִם, זְהוּ
 שְׁפָתוֹב (מלכים-א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם.
 ד' הָאָרֶץ, זְהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה ס) וְהָאָרֶץ
 הָדוּם רַגְלֵי.

ה) קְנֻצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחֹרוֹת כְּעוֹרֵב.
 וּבְפְרָשׁוּהָ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלְי תִּלְיִם שֶׁל
 הַלְכוֹת. (קו"ז) ד' מִן אֶחָד, תֵּל שֶׁהַכֹּל
 פּוֹנִים בּוֹ. וְהַקוֹץ הַזֶּה אָחִיו בֵּין א"ח וּבֵין
 ד'. זְהוּ שְׁפָתוֹב כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ,
 וְתִרְגַּם יְהוֹנָתָן, שְׁאָחִיו בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.
 וְעָלָיו בָּאָרוּ בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה בְּחֻגֵינָה, עַל
 מַה הָעוֹלָם עוֹמֵד? עַל עַמּוּד אֶחָד שְׁשָׁמוּ

וּבְגִין דְּבְרִית אָחִיד בֵּין שְׁמַיָא וְאַרְעָא, וּבִיה
 שְׁבוּעָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, חֵי יי' שְׁכְנֵי עַד
 הַבְּקָר. מָאן דְּאוּמֵי בְשִׁמְיָה לְשִׁקְרָא, כְּאִילוּ הָרַם
 בְּנִינָא דְשְׁמַיָא וְאַרְעָא, וְאַהֲדָר עֲלֵמָא לְתַחוּ וְבַחוּ.
 דְּאִי בַר נָשׁ יַעֲדֵי קוּצָא דְד' מִן אַחַד יִשְׁתַּאֲר אַחַר,
 סְמָא"ל בְּאַתְרֵיהּ שִׁקְר. וּכְאִילוּ הָהוּא בַר נָשׁ בְּנֵי
 שְׁמַיָא וְאַרְעָא עַל שִׁקְר. וְקוּשְׁטָא קֵאֵי, שִׁקְרָא לֹא
 קֵאֵי. הָרַם בְּנִינָא, וְנִפְלוּ שְׁמַיָא וְאַרְעָא.

וְהֵאֵי אִיהוּ כְּאִילוּ הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפֹאֲרַת
 יִשְׂרָאֵל. דְּמָאן יְהִיב אֶרֶץ בְּשִׁמַּיִם, דְּקֹאֲמַר
 (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ. אֵלָּא וּדְאִי דָא
 שְׁכִינְתָא, וְתְפֹאֲרַת עֲמָה, דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִינָהּ
 בְּנִפְלוּ דִילָהּ, לְקַיִים בָּהּ (ישעיה מב) אֲנִי יי' הוּא שְׁמִי
 וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן. וּמִנְלָן דְּאַמַּת נִפְל עֲמָה,
 דְּכְתִיב, (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרְצָה. וּמָאן דְּאוּמֵי

לשון הקודש

עומד, שִׁקְר לֹא עומד. הָרַם הַבְּגִין, וְנִפְלוּ
 שְׁמַיִם וְאַרְעָא.

וְזַחוּ כְּאִילוּ הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ
 תְּפֹאֲרַת יִשְׂרָאֵל. שְׁמֵי נוֹתֵן אֶרֶץ
 בְּשִׁמַּיִם, שְׁאֲמַר (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם
 אֶרֶץ? וּדְאִי זֹו שְׁכִינָה, וְתְפֹאֲרַת עֲמָה,
 שְׁלֹא נִפְרַד מִמֶּנָּה בְּנִפְלִיתָהּ, לְקַיִם בָּהּ
 (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר

וּמִשְׁמַיִם שְׁבִרִית אַחוּזָה בֵּין שְׁמַיִם וְאַרְעָא
 וְבָהּ שְׁבוּעָה, זְהוּ שְׁכִתוּב חֵי ה' שְׁכְנֵי
 עַד הַבְּקָר. מִי שְׁנִשְׁבַּע בְּשִׁמּוֹ לְשִׁקְר,
 כְּאִילוּ הָרַם אֶת בְּגִין הַשְּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ
 וְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתַחוּ וְבַחוּ. שְׁאֵם
 אָדָם יִזְוֵי הַקּוּץ שֶׁל ד' מִן אַחַד, יִשְׁתַּאֲר
 אַחַר, סְמָא"ל בְּמִקּוּמוֹ שִׁקְר. וּכְאִילוּ אוֹתוֹ
 אִישׁ בּוֹנֵה שְׁמַיִם וְאַרְעָא עַל שִׁקְר. וְאַמַּת

קוּשְׁטָא, הוּא מְקַיִים (תהלים פה) אַ"מַת מִ"אַרְיָן תִּצְמַת,
 דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, דְּבִיהּ אִיהוּ קַיִימָא
 בְּנִינָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּר"א אֱלֹהִים אֵ"ת,
 וּלְבַתֵּר הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּשְׁבוּעָה, אִיהוּ בְּנִינָא דְעֲלָמָא דָּא, לִית
 לִיהּ קַיִימָא בְּלֵא יְסוּד, דְּבָר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ.
 נְדָר, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְאַתִּי, עַל גְּבִי שְׁבוּעָה סְלִיקַת,
 וְאִיהִי חֲלָה עַל דְּבָר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ, דְּלֵא צְרִיכָה
 יְסוּד לְקַיִימָא עָלֶיהָ, דְּאִיהוּ בְּרִית, דְּבִיהּ תִּשְׁמִישׁ
 הַמְּטָה. וּבְגִין דָּא, בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים, עֲלָמָא דְאַתִּי,
 דְּבִיהּ תְּקִינּוּ כָּל נְדָרֵי, אָסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמְּטָה.

תַּמָּן אֹת בְּרִית, י' אִיהִי תְּנָא עַל סֵפֶר תּוֹרָה
 צְדִיק, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הָעוֹלָם הַבָּא, אִין בּוּ,
 לֵא אֲכִילָה, וְלֵא שְׁתִּיָּה, וְלֵא תִשְׁמִישׁ הַמְּטָה, אֶלָּא

לשון הקודש

בו ממש. נדר, שהוא עולם הבא, עולה
 על גבי שבוועה, והוא חל על דבר שאין
 בו ממש, שלא צריכה יסוד לעמוד עליו,
 שהוא ברית, שבו תשמיש המטה.
 ומשום כך ביום הכפורים, העולם הבא,
 שבו תקנו כל נדרי, אסור בתשמיש
 המטה.

שם אות ברית, י' היא תג על ספר
 תורה צדיק, כמו שבארנו, העולם הבא

לא אתו. ומנין לנו שאמת נפל עמה?
 שכתוב (דניאל ח) ותשליך אמת ארצה. ומי
 שגשבע אמת הוא מקיים (תהלים פה) א"מת
 מ"ארץ ת"צמה. שהוא העמוד האמצעי
 שבו הבנין קים. והו שכתוב ב"ר"א
 אלהים א"ת, ואחר כך - השמים ואת
 הארץ.

ומשום ששבוועה היא בנין של העולם
 הזה, אין לו קיום ללא יסוד, דבר שיש